

Posudek vedoucího na magisterskou práci Heleny Sekavové „Ravennské figurální a symbolické sarkofágy 4.-6.st. po Kr. Ikonografie, typologie a chronologie ravennských sarkofágů“, FF UK Praha 2006, 183 s., 70 obr., 58 tab.

Diplomandka se delší dobu věnuje pozdně antickému umění, speciálně sarkofágům, jimiž se zabývala i ve své bakalářské práci. Při zpracovávání tohoto tématu využila několikerého studijního pobytu v Itálii, kde měla možnost prostudovat v Čechách nedostupnou literaturu a konzultovat s předními italskými odborníky na tuto problematiku.

Práce je rozdělena na dvě základní části: první má spíše obecnější charakter, druhou tvoří katalog ravennských sarkofágů. Úvodní kapitoly obsahují přehled literatury k tématu a stručnou historii dvou v produkci pozdně římských sarkofágů nejdůležitějších center - Konstantinopole a Ravenny. I když pozornost se soustřeďuje na produkty dílen konstantinopolských a ravennských, jsou probrána i další výrobní centra, která buď přímo nebo zprostředkovaně přes Konstantinopol ravennské sarkofágy ovlivnila (dílny římské, maloasijské, severoitalské výrobky 3.století po Kr. sarkofágy dalmatsko-istrijské – zejména s motivy křížů). Přehled doplňuje kapitola o výrobcích západní části římské říše, zvláště z jižní Gallie, které vykazují rovněž určité společné znaky s ravennskými. Další kapitola je zaměřena na problematiku importů – mramoru, polotovarů nebo hotových výrobků s přihlédnutím k situaci v Ravenně.

Samotné ravennské sarkofágy jsou autorkou pojednány velmi podrobně z různých hledisek. Patří sem na příklad kapitola, v níž jsou vymezeny skupiny lišící se od sebe stylem, kompozicí a dalšími znaky, dále kapitoly o sarkofázích přepracovaných ze starších pohanských, sarkofázích importovaných z Konstantinopole a konečně o vlastní ravennské produkci a jejich charakteristických rysech. Jiné kapitoly se zabývají tvarem a velikostí sarkofágů, kompozicí, stylem a datováním, při čemž tyto znaky jsou srovnávány s produkcí jiných center se zdůrazněním odlišností. Analogie autorka hledá i v jiných oblastech pozdně římského umění. Rozbory jsou doplněny diplomandkou vypracovanými tabulkami (např. rozměry sarkofágů a poměry jejich jednotlivých částí, proporce zobrazených postav apod.). Kapitola zabývající se datováním figurálních sarkofágů působí poněkud nepřehledně, což je z velké části pravděpodobně způsobeno složitostí problematiky a názorovou rozdílností autorů, z nichž diplomandka čerpala.

I když se diplomandka již hodně zbavila svých „nectností“ opakovat tytéž údaje vícekrát, zařazovat i informace, které nejsou vzhledem k tématu zcela nezbytné nebo uvádět několikeré dělení od více autorů, čímž text ztratí přehlednost a plynulost, přesto se občas těchto prohřešků nevyvarovala ani dnes. Nejsem si na příklad jistá, zda bylo nutno v pojednání o maloasijských sarkofázích zařazovat „skupinu Lydie“ s datováním do 2. poloviny 2. století (str. 14), na řadě míst se opakuje jinak jistě správné hodnocení vývoje stylu na sledovaných památkách.

Na svoji bakalářskou práci navazuje diplomandka v kapitole „Ikonomie sarkofágů s figurální výzdobou s lidskými postavami. Zřejmě také proto je tato kapitola vypracována velmi zasvěceně a podrobně. Autorka uvádí paralely k námětům na mozaikách, ve štuce, v plastice i v drobném umění, upozorňuje na původ některých motivů v imperiální ikonografii a doplňuje text o citáty z písemných pramenů. K tabulce na str. 63: rozdíly ve stylu, formulované jako „živost a pohyb“ na jedné straně a „tendence k frontalitě, hieratické perspektivě“ na straně druhé mohou být dány chronologickými rozdíly (jestliže autorka uvádí, že římská produkce vrcholí v období 330-350 a po roce 410 zaznamenává pokles – str. 11, zatímco ravennské sarkofágy jsou datovány do posledních desetiletí 4. až poloviny 5. století – str. 54-55).

Katalog zahrnuje více než 60 kusů a fragmentů a je velmi pečlivě vypracován. Kromě všech v takových případech uváděných informací obsahuje podrobné popisy památek a diskuse, někdy značně rozsáhlé, v nichž autorka nezřídka ke známým faktům doplňuje vlastní postřehy a soudy.

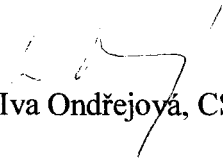
Jasně, stručně a stylisticky pěkně jsou formulovány závěry v poslední kapitole práce. Práce je vybavena velmi bohatou a kvalitní obrazovou přílohou. Ta obsahuje jednak černobílá vyobrazení srovnávacího materiálu a dále barevné tabulky ravennských sarkofágů, v mnoha případech zfotoграфovaných samotnou autorkou.

Seznam použité literatury, zahrnující jak monografie, tak časopisecké studie, svou obsáhlostí dokládá diplomandčinu hlubokou znalost problematiky.

Závěrem lze konstatovat, že autorka v předložené práci prokázala schopnost orientovat se v rozsáhlé odborné literatuře a vhodným způsobem ji využívat, stejně jako schopnost samostatného přístupu k problematickým otázkám.

Práci je možno považovat za vhodný podklad pro obhajobu za účelem získání titulu magistr.

V Praze dne 6.2.2006

Doc.PhDr. Iva Ondřejová, CSc.